

J E L E N K Ö R.

42. szám

Pest, szerda majus 27kén

1835.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (majus 19—20kán tartott orsz. ülések; kinevezés; Ung és Zágráb vmegyék új tisztkarai; Budán országos venyige-iskola; aradi tudositás; kolozsvári új főbíró; Dupuis az új Hercules 's a' t.). Franciaország (Montebello hg. indítványa a' Tribunebeli ellenmondás 91 aláírója ellen; a' páriszék majus 12iki ülése; a' Tribune megszűnik; Thiers revolutio-története 's egyveleg). Spanyolország (ministerium-változás, és újabb elegy). Belgium (gasselti zavargás; hírek Brüsseltől). Németország (a' müncheni löportorony légből röpköl). Pénzkelet 's Gabonaár.

MAGYAR ÉS ERDELYORSZÁG.

Pozsonyban majus 19ikén elegy ülésben két újabb kir. leírás olvastatott föl, egyik a' bold. fejedelem halála miatti sajnálkozással egybekötött hódoló fölírásra, másik pedig a' születésnap-i üdvözlésre válaszol. Ez utóbbiban meggyezik ő fölsége a' koronázási diplomának még ez országgyűlés alatt törvénybe iktatásán. Visszatérvén a' RR. saját teremökbe, itt, miután a' mondott két kir. válasz újra fölolvastatott, előadá a' kerületi elnökség a' RR. által kerületileg megállapított négy rendű legújabb fölírások javaslatit, mellyek elsőjében a' RR. kir. választ sürgettek a' rég fölterjesztett országos sérelmek és kívánatok tárgyában; 2dikban a' minap félbenschakasztott erdélyi országgyűlést újra összehívatni kérik; 3ikban kívánják, hogy ő fölsége a' czimzetek, aláírások 's minden, Magyarországot illető irományban 1. Ferdinand helyett „Vik Ferdinand“ nevezettel éljen; 4ikben végre az újabb urbéri czikkeket terjesztik elő. E' fölírások három elsejét a' RR. azonnal minden vitatás nélkül köz kiáltással elfogadják. Más nap 20kán az urbér kerülvén rendre, a' legelőig minden pont, következőleg Sclavonia nevezete is a' kerületi szerkesztés szerint állapított meg; a' legelőre nézve azonban a' kir. válasz lön elfogadva, de négy rendbeli módosításra oszlottak az elfogadók véleményei, u. m. 1) némelylek kívánták világosan kitétetni, hogy a' legelő terjedelmének csekélysege az elkülönést semmikép se gátolhassa; 2) némelylek a' kir. válaszban határozatlanul hagyott rendkívüli esetekre is maximumot (t. i. a' legelőből minden telek után illetőségül esni kellő legnagyobb mennyiséget) elhatározatni kívánák; 3) némelylek kitétetni sürgeték, hogy a' földesurat a' legelőből semmi esetre kirekeszteni nem lehet; 4) mások ellenben, hogy előbb a' jobbágyok vonó marháinak szükségét kell fedezni, 's addig a' földesurra tekintet sem lehet. Ezen kérdések eldöntetése kerületre vitetett.

Ő cs. kir. fölsége a' m. kir. udv. Kancelláriához april. 22ikéről intézett legfensőbb határozata szerint báró Sahlhausen Leopold nyugalmazott őrnagyot magyar báróságra méltóztatott emelni.

Tek. UNG megye maj. 13kán tartván tisztújító-székét, a' választás következőleg ütött ki: elsőalispán Horváth Simon, 2ik: Pribék Antal; főjegyző Tabódy Pál; első aljegyző Csathó János; 2ik Gyöngyösy

Mihály; levéltárnok Polányi Antal; pörtárnok Balogh József; hadi fő adószedő Pongrácz Ferencz; házi Kende László; aladószedők: Tahy Ferdinand, Tomcsányi István 's Korláth György; számvevő Fekete Gábor; főügyész Héthy Antal; alügyész Fekete Lőrincz; fő szolgabírák: az ungvári járásban Buday Vincze; szobráncziban Turánszky István; minában: Orosz András; bezeiben: Mokesay Gedeon; alszolgabírák: a' felvidéki járásban Turánszky Kálmán; szerednyeiben: Kulin Antal, minában: Horváth Gábor; kaposiban: Minay Gábor; esküttek: Haraszthy István, Homoky Lajos, Riczko Pál, Both Péter Lasztóczy László, Lelovics József, Berczik János, és Köröskényi János; várnagy Haraszthy János; esend-biztos Némethy György, Maurer János, és Hackel András uu. H. T.

ZÁGRÁB megye szinte közelebb, majus 11—15kén, tartá tisztválasztását, melly alkalommal első alispánnak szótöbbséggel volt főszolgabíró Szuvich József ur, 2iknak Busán Herman 's 3iknak Blasekovich Kristóf választott meg. Főjegyző lett Praunsberger Lázár; első aljegyző Piszachich György; főügyész Jellachich Béla; főadószedő Vranich Balint; főszolgabírák: Keresztury Pál, Paulekovich István, Raizner János, Blasekovich Sándor, Putz Miklós, Gály János, Bunyevacz József és Kukulyevich János; alszolgabírák: Piszachich György 's Kupinich Gábor, Leder József és Praunsberger; tiszt. alszolgabírák: Chernolatecz József, Hrosóczy József, és Hranilovich József; esküttek: Buschich Imre, Bunyevacz Lajos, Sulyok Eduard, Krajachich Pál, Jurinich János, Kerchelich Sándor, Poldrugach József, Tompa Sándor, Martinkovich Berta, Vernich Ignác, Kerchelich Incze, és Klobucharich Möricz. Számvevővé lett Koos János; lajstromzó Bellossevich Arzen; alügyész Spissich Ferencz és Vakanovich Antal.

ORSZÁGOS MAGYAR VENYIGE-ISKOLA.

Schams Ferencz ur, kinek a' magyarországi szőlőmivelés tökéletes leírását *) köszönhetjük, egy újabb értekezésében illy czim alatt: „Kritikai vizsgálódások a' magyarországi szőlőtermesztés gáncsai és fogyatkozásai körül“—figyelmet ébreszte két intézet iránt, mellyek fölállítására 's fönmaradása megszámlálhatatlan hasznu lenne a' magyar szőlőmivelésben. E' két intézet: a) Egy országos magyar venyige-iskola-alapítás; b) Egy oenologiai (bortermesztési) gazdasági folyóirat (magyarul és németül) a' szőlőmivelés, borkészítés 's pincézés felől. — Ör-

*) Ungarns Weinbau in seinem ganzen Umfange, oder vollständige Beschreibung sämtlicher berühmter Weingebirge des ungarischen Reichs etc. Erster Band 1832. Zweiter Band 1833. Verlag von Otto Wigand.

vendünk, hogy e' kettős tárgyról már most a' következő tudósítást közölhetjük olvasóinkkal. Előszőr is az a) intézetről: Egy orzszágos venyige-iskolának rendeltetése: hogy benne minden, Magyarországnak tenyészni 's termeni szokott szőlőfaj ültetessék, neveltessék, 's minden faj tulajdon individualis sajátsága szerint osztályoztassék 's illően neveztessék el. Minthogy Magyarországnak a' nyelvek különfélesége miatt inkább mint Európának bármelyik bortermesztő országában szembeszökő rendetlenség uralkodik a' szőlőfajok elnevezésiben, valóban igen is érezhetőleg szükséges egy elhatározott rendszerű osztályozás és megállapított elnevezés;— ezen pedig csak egy illyszerű iskola segíthet. Hasonló szükségét érezhetni ezen, Magyarországra nézve olly fontos szorgalmi ágazatban, hogy bizonyos, chemiai-theoriai és gyakorlatos gazdasági alapelveken és nyomos tapasztaláson épülő szőlőtői nevelés, szüretelés és okos pinczés által az imitt amott meggyökeresült régi rossz bánásmód kiirtassék, 's a' magyar borok sülyedő hira helyre állíttassék 's föntartassék. Errenézve is segédeszközül kell szolgálni 's fog is szolgálni az országos venyige-iskola 's a' vele összekapcsolt pinczebeli és pinczénküüli példány-gazdálkodás. — Fő alapelvei ez intézetnek már meg vannak téve 's erősítve. Mayerffy Xav. Ferencz ur t. i., mint minden jónak és hasznosnak buzgó barátja és pártolója, megértvén ezen iskola fölállíttatása hasznát, e' célra a' budai Sashegy közelében négy hold földet engede által 10 esztendőre ingyen és szerződésel biztosítva. Schams ur ezen földet már most kezdi köröskörül kerítéssel övezni, melyre a' cs. kir. nemzetségi jószágok föigazgatósága Bécsben, a' megkivántató tölgyoszlopokat a' Ráczkevi szigeten ingyen vágatta 's helyre szállíttatta. Schams ur egyszersmind a' vállalat tervét fölterjeszté ő cs. k. Fenségének az Ország Nádorának, kitől nem csak kegyes jóváhagyást 's esztendőnként készpénzbeli segedellel támogatást nyert, hanem egyuttal engedelmet is, hogy a' terv a' magyar kir. Helytartó Tanácsnak fölterjesztvén, ez által körlevél útján az ország megyéinek és sz. kir. városinak ajánltassék. Ezen kegyes pártolás azon örvendetes sikert szülé, hogy egy részről több királyi város hozzájárulásul évenkénti pénzsegedelmet biztosított már mint, Buda 60 frtot, Pest 60 frtot, Kassa 150 frtot Pécs 50 fr. pengőben; más részről pedig, hogy több jeles, józan isméretű szőlőbirtokos, névszerint pedig Ballus ur Pozsonybul, Conrad ur Rusztról, Sembery József ur Nagy-Sátárul, Dercsenyi Pál ur Gödrül, Stitz ur Fejér-templombul a' bánáságból, 's a' budai

városi tiszthatóság rendelése következtében a' helybeli hegybírák a' kerületjökben található szőlőfajokat lehető szorgalommal 's megjelelés 's nevezéssel összegyűjtvén, a' mondott venyige-iskolába általültetésre megküldék 's ennélfogva Schams urat olly karba helyezék, hogy már most 6 vármegyébül, u. m. Pest, Pozsony, Soprony, Zemplény, Hont és Nógrádbul 's a' bánásági katonai határvidék egy részébül minden szőlőfajjal bírván, azokkal kellő rendezetben 6 egész pásztát (táblát) ültethete be. A' többi valamenyi szőlőmivelő vármegye szőlőfajai még ez esztendő folytában kijelölve 's hasonló célra összegyűjtve lesznek, valamint már némely helyekről, mint Lónyay József ur Nagyváradról, Farkas György prédikátor ur Félegyházáról, más szőlőmivelési barátok egyéb szőlőhegyes vidékekrül a' körükben található szőlőfajokat összeszedni 's megküldeni mind szóval mind leveleik általigérék. A' tek. hatóságok és magányos birtokosok hazafisága 's értelmessége reményt nyujtanak a' vállalkozónak, hogy biztosított pénzsegedelmök által rövid időn ezen venyige-iskolát előállítandván, benne az ország minden szőlőfajait egy általános köz célra egyesíthesse 's nevelhesse. — Mi a' b) alatti másodrendü javaslatot illeti, erre nézve Schams ur „a' szőlőmivelés és borkészítés föl“ csakugyan egy folyóirást szándékozik létre hozni, ollyant, melly határozatlan megjelenés idejü kötetkében olcsó áron adatván ki, különösen arra szolgáljon: „hogy általa az iskola előhaladása és gyarapodása időről időre az olvasókkal közöltethessék; a' vinczellérek között az értelmes szőlőmivelés és pinczegazdálkodás ismérete terjesztessék; 's a' vállalat gyarapításához járulandó pénzbeli segedelmekről kellően számadassék.“ — Mellyik hazafi, vagy szőlőmivelés-kedvelő nem kívánja őszintén, hogy mind a' két nevezett oenologiai intézet maradandólag föálljon, 's nem csak magának az országnak illy nagy és csalhatatlan hasznot hozzon, de a' külföld előtt is a' szőlőnedvvel olly áldva áldott Magyarország hírét mind föntartsa, mind illető fokára magasodásában előmozdító eszközképen segítse!

Aradról: Midőn megyebeli Gyorok-mezővárosunk eddig Edelspacher leányági jogon Deschán, és báró Pichler nemzetség által örök-áron megvett 5 részének birtokába folyó hónap 12én báró Forray Andrásné született gróf Brunszvik Julianna asszonyság magát törvényesen iktatná, e' nemzeti ünnepet számos vendég fényes lakomával, 's tartós emlékezetül a' köznépszámára fa-állásról csorogtatott borok' kiszolgáltatásával ülleni buzgana: épen azon napra érkezett ide Lonovics József csanádi megyés püspök ur folytatólag főpásztori vizsgálatát egész megyénkben. A' m. püspök ur, elvégezvén előbb két esperes segédszolgálat mellett szentmise-áldozatját 's a' helybeli szentegyházhoz

tartozó
sával f
törvény
jelenle
tó-inté
's leán
gyesült
leirást
ból kik
vagy g
nyörül
meggy
atyailla

K
vár sz
mében
polgári
hivatal
vén a'
is: föl
cs. kir
királyi
500 ez
Pataki
's a' m
azon v
tétetté
véna'
dásoka
adta,
gal eg
egymá
zönség
ség je
hály u
tos be
ra is
hály u
nöki k
lálván
kütt k
matik
birája
Zsigm
laszta
melly
tetett
lába a
tási j
föls. k
illeszt
a' vál
föbíró
— 's
tatása
vén 's
közön
jen-k
dinan
vel a'
föbíró
te vég
ditani

tarozó hiveknél a' bérmlás szentség' ajtatos feladásával főpapi foglalatosságát, az érintett birtok-átadási törvényes tettnél is valamint személyesen részvevőleg jelenlenni sziveskedett, ugy délutáni órákban a' tanító-intézetet meglátogatván az ottani 76 számra menő fiú's leány gyermekeket, — kik közül 12 görög nemegyesült szertartású — a' vallás és nyelvtudományt, földleirást, és számvetést tárgyozó magyar tanulmányikból kikérdezgetvén, minden felett gyermeket olvasóval vagy gyűrűvel ösztönszerzésül megajándékozott, könyörületből pedig egy szólótehetségében fejzuzás által meggyöngült szegényebbet közülök ruházat-pénzzel is atyailag felsegített. —

Kolozsvár: Nevezetes vala f. majus 6ika Kolozsvár sz. k. városra nézve, midőn t. i. a' város terebében reggeli 10 óraker egybegyűlvén a' ns. eskütt polgári választott közönség, minden rendű papok 's hivatalbeliekkel együtt, 's meghívás után bemenvén a' ns. közönség gyűlésébe a' városi tisztviselőség is: fölolvastatott azon kir. rendelés, mellynél fogva ő cs. kir. főlsege, szózati többség által választott Szent királyi Mihály tanácsbeli urat, a' város főbirájává 500 ezüst fr. fizetéssel kinevezni méltóztatott. Erre Pataki Mihály ur eddig viselt főbiróságáról leköszönt 's a' ns. közönséghez tartott beszédében, többek közt azon vádat, hogy a' városi pénztárbul kimelet nélkül tétettéka' költséget, nyomosan megezáfolta, előterjesztvén a' város szerzeményeit, nevezetesépítésekre tett kiadásokat 's a' pénztár mostani állapotját; továbbá előadta, hogy a' királybiróságot a' politiai directorsággal együtt jól nem folytathatni, 's e' két tisztségnek egymástól elkülönítése iránti munkálódást a' ns. közönségnek ajánlotta. Tellman Józsefur a' ns. közönség jegyzője, ennek nevében megköszöné Pataki Mihály urnak fáradozásit; Schütz Józsefur pedig fontos beszéd által a' jó szolgálatot meghálálván, továbbra is jó indulatját kikérte. Ezek után Pataki Mihály ur a' főbirói széket, üresen hagyván, 's az elnöki helyet az új főbiró Szentkirályi Mihály ur foglalván el, ez a' szokott hit-elmondás után, a' ns. eskütt közönséghez intézett beszédében a' város diplomatikai állapotjából előterjeszté: hogy Kolozsvár főbirája, többi ezen városi tiszttel együtt még 1405 előtt Zsigmond király privilegiuma szerint olly móddal választott a' ns. közönség által, hogy a' választáskor, melly minden évben új év utáni első vasárnapon vitetett végbe, a' szótöbbséget nyert személy hivatalába azonnal be is iktattatott; melly szabad választási jussal 1750ig élt is a' városi közönség, midőn fől. Maria-Terézia, a' leopoldi hitlevél 8ik pontjához illesztve a' megerősítési jogot magának tartván fön, a' választást fölküldetni parancsolá, 's így 1753ban a' főbirói 's egyéb hivatal 2 évig viseltetni rendeltetett; — 's illy módon a' városi diplomatikai tisztek választása 's fönállása módját 's azok változásit előtükrözvén 's választási jusa történeteivel megismértetvén a' közönséget, a' jelenvolt gyülekezet háromszoros éljen-kiáltással nyilatkozatá azon kívánatot, hogy Ferdinand ő cs. k. főlseget a' Mindenható éltesse, mivel a' városnak szabad választási jusát a' választott főbiró-kinevezés által megerősíteni kegyeskedett. Igérte végre a' tiszttel főbiró, hogy a' köz jót előmozdítani 's a' ns. közönségnek benne helyzett bizodal-

mát hivatala pontos betöltése által viszonzni el nem mulasztja. Szólamég Jónás Ferencz főjegyző és Schütz Józsefur is, kiknek beszédek után az új főbiró urat a' ns. tanács, városi közönség 's a' jelenvolt vendég urak hangászat mellett tömérdek néppel házához kísérték; hol is régi szokás szerint mintegy négyszázat reggelire marasztván, mézes melegborral, tejes kávéval, kalácsossal 's rozóissal ősi magyar szivességgel megvendéglett. A' nap emlékezetére az új főbirót jó baráti és tisztelőji nemzeti örömtül lelkesítette nagy ezüst billikommal tisztelék meg, mellyre e' szavak metszvék: „Tek. Szentkirályi Mihály főbiró urnak, érdemlett jutalma elnyerése emlékezetére a' tisztelet és barátság maj. 6kán 1835. Kolozsvárott“ — Ferdinand ő kir. magassága maj. 12kén délután Nagyenyedre érkezék. Kocsija előtt megyei fölkeltek lovagoltak, kísérek a' ns. megye tisztei, a' ref. collegiumbeli ifjuság, 's a' városiak sorban állva várták. A' megyeházához beszállván, ott a' vmegye tisztkara, ref. collegium insp. curatorai és tanítóji, r. kath. papság, városi tanács 's többek udvarlásit elfogadá. Asztalanál megvendéglé a' főispáni helytartót (gr. Lázár Benedeket) a' megye főbb tiszteit, több katonatisztet, a' ref. collegium curatorit 's rector professort. Estve a' ref. collegium, városház, 's gr. Teleki Ádám ur lakja kivilágítva volt; a' ref. collegiumbeli tanuló ifjuság pedig ő kir. fensége szállása előtt énekelt 's hangászolt. 13kán reggel ő Magassága tovább utazott A. Balázsfalva felé; 's 14kén Szebenbe érkezett. Itt is minden kitelhetett disszel fogadák; már Szebenzék határánál négy tanácsnok várta egy küldöttséggel, melly midőn köszöntését végzé, a' közzel bokrokbul egy alkalmi ének hallaték, mellyet az ismért népdal: „Tartsd meg Isten 's a' t.“ zára be. Ő magassága kocsija előtt 3 helység paraszt lakosi mentek lóháton és zászlókkal, kikhez csatlakozék Szeben városa polgári őrserége is. A' város utczaín az iskolai ifjuság 's a' polgárok kettős sort képeztek, 's 101 álgyulövés és harangok zugása közt fogadák. A' nagy piaczon b. Bianchi ezredéből egy zászlóalj vala kiállitva, 's b. Bruckenthal Józsefur excejának a' kir. biztos ur fogadására pompásan elkészített háza előtt tisztviselők 's a' városi tanács együtt várá, kiknek udvarlásikat ő kir. magassága különkülön fogadá el. Ebédre ő magassága a' parancsnok generalhoz ment, hová minden főbb hivatalú is hivatalos volt. Megjelent estve a' játékszinben is a' közönség által éjjennel fogadtatva. Erd. Hir.

A' nm, m. kir. udv. Kamara Kupkay Józsefur szegedi sószállitási kísérot ugyanottan sómázsássá nevezte ki; — Balogh János gácsí sómázsást pedig ugyan e' tiszttében Ipolyságra helyezte át. A' tokaji kir. kam. uradalomban Rakomazon megürült ispánságra Hanzely János Diósgyörött volt pénztári tisztirnok 's helyébe Diósgyörre Markovits Imre neveztetett ki.

Különféle. Tegnapelőtt maj. 25kén Pannonia gőzhajó 16½ óra alatt jött le Bécsbul Pestre. Rajta jöve többek közt Gusztáv Wasa hg. is. — Ugyan 25kén estve Budán a' magyar játékszinben egy rendkívüli emberi erőmutatványnak valánk tanúji. Dupuis János ur (francia), az alkalmasint felmulhatlan erejű, csu-

vendünk, hogy e' kettős tárgyról már most a' következő tudósítást közölhetjük olvasóinkkal. Előszőr is az a) intézetről: Egy országos venyige-iskolának rendeltetése: hogy benne minden, Magyarországon tenyészni 's termeni szokott szőlőfaj ültetessék, neveltessék, 's minden faj tulajdon individualis sajátága szerint osztályoztassék 's illően neveztessek el. Minthogy Magyarországon a' nyelvek különfélesége miatt inkább mint Európának bármelyik bortermesztő országában szembeszökő rendtelenség uralkodik a' szőlőfajok elnevezésiben, valóban igen is érezhetőleg szükséges egy elhatározott rendszerű osztályozás és megállapított elnevezés;— ezen pedig csak egy illyszerű iskola segíthet. Hasonló szükségét érezhetni ezen, Magyarországra nézve oly fontos szorgalmi ágazatban, hogy bizonyos, chemiai-theoriai és gyakorlatos gazdasági alapelveken és nyomos tapasztaláson épülő szőlőtői nevelés, szüretelés és okos pinczés által az imitt amott meggyökeresült régi rossz bánásmód kiirtassék, 's a' magyar borok sülyedő hire helyre állíttassék 's föntartassék. Errenézve is segédeszközül kell szolgálni 's fog is szolgálni az országos venyige-iskola 's a' vele összekapcsolt pinczebeli és pinczénküüli példány-gazdálkodás.— Fő alapelvei ez intézetnek már meg vannak téve 's erősítve. Mayerffy Xav. Ferencz ur t. i., mint minden jónak és hasznosnak buzgó barátja és pártolója, megértvén ezen iskola föllállíttatása hasznát, e' célra a' budai Sashegy közelében négy hold földet engede által 10 esztendőre ingyen és szerződéssel biztosítva. Schams ur ezen földet már most kezdi köröskörül kerítéssel övezni, melyre a' cs. kir. nemzetségi jószágok főigazgatósága Bécsben, a' megkivántató tölgyoszlopokat a' Ráczkevi szigeten ingyen vágatta 's helyre szállíttatta. Schams ur egyszersmind a' vállalat tervét fölterjeszté ő cs. k. Fenségének az Ország Nádorának, kitől nem csak kegyes jóváhagyást 's esztendőnként készpénzbeli segédlemmel támogatást nyert, hanem egyuttal engedelmet is, hogy a' terv a' magyar kir. Helytartó Tanácsnak fölterjesztetvén, ez által körlevél útján az ország megyéinek és sz. kir. városinak ajánltassék. Ezen kegyes pártolás azon örvendetes sikert szülé, hogy egy részről több királyi város hozzájárulásul évenkénti pénzsegédelmet biztosított már mint, Buda 60 frtot, Pest 60 frtot, Kassa 150 frtot Pécs 50 fr. pengőben; más részről pedig, hogy több jeles, józan ismertetű szőlőbirtokos, névszerint pedig Ballus ur Pozsonybul, Conrad ur Rusztról, Sembery József ur Nagy-Sátáru, Dercsényi Pál ur Gödrül, Stitz ur Fejér-templombul a' bánásgból, 's a' budai

városi tiszthatóság rendelése következtében a' helybeli hegybírák a' kerületjökben találkozó szőlőfajokat lehető szorgalommal 's megjelelés 's nevezéssel összegyűjtvén, a' mondott venyige-iskolába általültetésre megküldék 's ennél fogva Schams urat olly karba helyezék, hogy már most 6 vármegyébül, u. m. Pest, Pozsony, Soprony, Zemplény, Hont és Nógrádbul 's a' bánásg katonai határvidék egy részébül minden szőlőfajjal bírván, azokkal kellő rendezetben 6 egész pászta (táblát) ültethete be. A' többi valamenyi szőlőmivelő vármegye szőlőfajai még ez esztendő folytaiban kijelölve 's hasonló célra összegyűjtve lesznek, valamint már némelly helyekről, mint Lónyay József ur Nagyváradról, Farkas György prédikátor ur Félegyházáru, más szőlőmivelési barátok egyéb szőlőhegyes vidékekrül a' körükben találkozó szőlőfajokat összeszedni 's megküldeni mind szóval mind leveleik általigérék. A' tek. hatóságok és magányos birtokosok hazafisága 's értelmessége reményt nyújtanak a' vállalkozónak, hogy biztosított pénzsegédelmök által rövid időn ezen venyige-iskolát előállítandván, benne az ország minden szőlőfajait egy általános köz célra egyesíthesse 's nevelhesse.— Mi a' b) alatti másodrendű javaslatot illeti, erre nézve Schams ur „a' szőlőmivelés és borkészítés felöl“ csakugyan egy folyóírást szándékozik létre hozni, ollyant, melly határozatlan megjelenés-idejü kötetkékben olcsó áron adatván ki, különösen arra szolgáljon: „hogy általa az iskola előhaladása és gyarapodása időre az olvasókkal közöltethessék; a' vinczellérek között az értelmes szőlőmivelés és pinczegazdálkodás isméréte terjesztessék; 's a' vállalat gyarapításához járulandó pénzbeli segédelmekről kellően számadassék.“ — Mellyik hazafi, vagy szőlőmiveléskedvelő nem kívánja őszintén, hogy mind a' két nevezett oenologiai intézet maradandólag fönnálljon, 's nem csak magának az országnak illy nagy és csalhatatlan hasznót hozzon, de a' külföld előtt is a' szőlőnedvvel olly áldva áldott Magyarország hirét mind föntartsa, mind illető fokára magasodásában előmozdító eszközképen segítse!

Aradról: Midőn megyebeli Gyorok-mezővárosunk eddig Edelspacher leányági jögon Deschán, és báró Pichler nemzetség által örök-áron megvett 5/6 részének birtokába folyó hónap 12én báró Forray Andrásné született gróf Brunsvik Julianna asszonyság magát törvényesen iktatná, e' nemzeti ünnepet számos vendég fényes lakomával, 's tartós emlékezetül a' köznép számára fa-állásról csorogtatott borok' kiszolgáltásával ülleni buzgana: épen azon napra érkezett ide Lovnovics József csanádi megyés püspök ur folytatólag főpásztori vizsgálatát egész megyénkben. A' m. püspök ur, elvégezvén előbb két esperes segédszolgálatá mellett szentmise-áldozatját 's a' helybeli szentegyházhoz

tartozó híveknél a' bérmlás szentség' ajtatos feladásával főpapi foglalatosságát, az érintett birtok-átadási törvényes tennél is valamint személyesen részvevőleg jelenlenni sziveskedett, úgy délutáni órákban a' tanító-intézetet meglátogatván az ottani 76 számra menő fiú's leány gyermekeket, — kik közül 12 görög neme-gyesült szertartásu — a' vallás és nyelvtudományt, föld-leírást, és számvetést tárgyazó magyar tanulmányik-ból kikérdezgetvén, minden felett gyermeket olvasóval vagy gyűrűvel ösztönszerzésül megajándékozott, kö-nyörületből pedig egy szólótehetségében fejjuzás által meggyöngült szegényebbet közülök ruházat-pénzzel is atyailag felségített. —

Kolozsvár: Nevezetes vala f. majus 6ika Kolozsvár sz. k. városra nézve, midőn t. i. a' város tere-mében reggeli 10 órakor egybegyülvén a' ns. eskütt polgári választott közönség, minden rendű papok 's hivatalbeliekkel együtt, 's meghívás után bemen-vén a' ns. közönség gyűlésébe a' városi tisztviselőség is: fölolvastatott azon kir. rendelés, mellynél fogva ő cs. kir. fősége, szózati többség által választott Szent királyi Mihály tanácsbeli urat, a' város főbírájává 500 ezüst fr. fizetéssel kinevezni méltóztatott. Erre Pataki Mihály ur eddig viselt főbírágáról leköszönt 's a' ns. közönséghez tartott beszédében, többek közt azon vádat, hogy a' városi pénztárul kimélet nélkül tétettéka' költséget, nyomosan megczáfolta, előterjeszt-vén a' város szerzeményeit, nevezetesépítésekre tett kia-dásokat 's a' pénztár mostani állapotját; továbbá elő-adta, hogy a' királybírósgót a' politiai directorság-gal együtt jól nem folytathatni, 's e' két tisztségnek egymástól elkülönítése iránti munkálódást a' ns. közönségnek ajánlotta. Tellman József ur a' ns. közön-ség jegyzője, ennek nevében megköszöné Pataki Mi-hály urnak faradozásait; Schütz József ur pedig fon-tos beszéd által a' jó szolgálatot meghálálván, tovább-ra is jó indulatját kikérte. Ezek után Pataki Mi-hály ur a' főbírói székét, üresen hagyván, 's az el-nöki helyet az új főbíró Szentkirályi Mihály ur fog-lalván el, ez a' szokott hit-elmondás után, a' ns. eskütt közönséghez intézett beszédében a' város diplo-matikai állapotjából előterjeszté: hogy Kolozsvár fő-bírája, többi ezen városi tiszttel együtt még 1405 előtt Zsigmond király privilegiuma szerint olly móddal vá-lasztatott a' ns. közönség által, hogy a' választáskor, melly minden évben új év utáni első vasárnapon vi-tetett végbe, a' szótöbbséget nyert személy hivata-lába azonnal be is iktattatott; melly szabad választá-si jussal 1750ig élt is a' városi közönség, midőn fős. Maria-Terézia, a' leopoldi hitlevél 8ik pontjához illesztve a' megerősítési jogot magának tartván fön, a' választást fölkelteni parancsolá, 's így 1753ban a' főbírói 's egyéb hivatal 2 évig viseltetni rendeltetett; — 's illy módon a' városi diplomatikai tisztek választá-sa's fönállása módját 's azok változásait előtükröz-vén 's választási jusa történeteivel megismértetvén a' közönséget, a' jelenvolt gyülekezet háromszoros él-jen-kiáltással nyilatkozatá azon kívánatot, hogy Fer-dinand ő cs. k. főségét a' Mindenható éltesse, mi-vel a' városnak szabad választási jusát a' választott főbíró-kinevezés által megerősíteni kegyeskedett. Igér-te végre a' tisztelt főbíró, hogy a' köz jót előmoz-dítani 's a' ns. közönségnek benne helyzett bizodal-

mát hivatala pontos betöltése által viszonzni el nem mulasztja. Szólamég Jónás Ferencz főjegyző és Schütz József ur is, kiknek beszédeik után az új főbíró urat a' ns. tanács, városi közönség 's a' jelenvolt vendég urak hangászat mellett tömérdek néppel házához ki-sértek; hol is régi szokás szerint mintegy négyszá-zat reggelire marasztván, mézes melegborral, tejes kávéval, kalácsal 's rozólissal ősi magyar szivesség-gel megvendégelt. A' nap emlékezetére az új főbíró jó baráti és tisztelőji nemzeti örömtül lelkesítettve nagy ezüst billikommal tisztelék meg, mellyre e' sza-vak metszék: „Tek. Szentkirályi Mihály főbíró ur-nak, érdemlett jutalma elnyerése emlékezetére a' tisz-telet és barátság maj. 6kán 1835. Kolozsvárott.“ — Ferdinand ő kir. magassága maj. 12kén délután Nagy-Enyedre érkezék. Kocsija előtt megyei fölkeltek lo-vagoltak, kísérek a' ns. megye tisztei, a' ref. col-legiumbeli ifjuság, 's a' városiak sorban állva várták. A' megyeházához beszállván, ott a' vmegye tisztkara, ref. collegium insp. curatorai és tanítóji, r. kath. pap-ság, városi tanács 's többek udvarlásit elfogadá. Asz-talánál megvendéglé a' főispáni helytartót (gr. Lázár Benedeket) a' megye főbb tiszteit, több katona-tiszteit, a' ref. collegium curatorit 's rector professo-rát. Estve a' ref. collegium, városház, 's gr. Teieki Adám ur lakja kivilágítva volt; a' ref. collegiumbe-li tanuló ifjuság pedig ő kir. fensége szállása előtt énekelt 's hangászolt. 13kán reggel ő Magassága to-vább utazott A. Balázsfalva felé; 's 14kén Szebenbe érkezett. Itt is minden kitelhetett disszel fogadák; már Szebenszék határanál négy tanácsnok várta egy küldöttséggel, melly midőn köszöntését végzé, a' kö-zel bokrokból egy alkalmi ének hallaték, mellyet az ismért népdal: „Tartsd meg Isten 's a' t.“ zára be. Ő magassága kocsija előtt 3 helység paraszt lakosi mentek lóháton és zászlókkal, kikhez csatlakozék Sze-ben városa polgári őrserege is. A' város utczain az isko-lai ifjuság 's a' polgárok kettős sort képeztek, 's 101 álgyulövés és harangok zugása közt fogadák. A' nagy piacon b. Bianchi ezredéből egy zászlóalj vala kiál-litva, 's b. Bruckenthal József excjának a' kir. biz-tos ur fogadására pompásan elkészített háza előtt tisz-tviselők 's a' városi tanács együtt várá, kiknek udvar-lásikat ő kir. magassága különkülön fogadá el. Ebéd-re ő magassága a' parancsnok generalhoz ment, ho-vá minden főbb hivatalú is hivatalos volt. Megjelent estve a' játékszinben is a' közönség által éljennel fo-gadtatva. Erd. Hir.

A' nm, m. kir. udv. Kamara Kupkay Jó-zsef szegedi sószállítási kísérot ugyanottan só-mázsássá nevezte ki; — Balogh János gácsí só-mázsást pedig ugyan e' tisztében Ipolyságra he-lyezte át. A' tokaji kir. kam. uradalomban Ra-komazon megürült ispánságra Hanzely János Diósgyőrött volt pénztári tisztirnok 's helyébe Diósgyőrré Markovits Imre neveztetett ki.

Különféle. Tegnapelőtt maj. 25kén Pannonia gőzhajó 16 $\frac{1}{2}$ óra alatt jött le Bécsből Pestre. Rajta jöve többek közt Gusztáv Wasa hg. is. — Ugyan 25kén estve Budán a' magyar játékszinben egy rendkívüli emberi erőmutatványnak valánk tanúji. Dupuis János ur (francia), az alkalmasint felmulhatlan erejű, csu-

álalatos gymnastikai gyakorlásokat fejtett ki, mellyek a' nézőket méltán bámulásra ragadhaták. Ismértetésül említünk többek közül egyet, a' herkulesi sétát: Dupuis ur t.i. két karjára 6 (hat) embert vevén, ezen kívül nyakába 2 mázsa vasat 's fogai közé egy mázsat, e' teherrel a' színpadon föl 's alá sétált. Hasonló rendkívüli erőt (legalább asszonyban) fejtett ki a' vele volt Deutsch Katalin, ki többi közt egy egyenesen fönálló oszlopnak szegezvén lábait többi testével nem csak szabadon függé a' légben, hanem ezenkívül még négy embert is állíttatott testére 's ez iszonyu teherrel is, melly nagyobb erőt kíván, mint 15 mázsa-nak hátón vitele, szabadon függött. Dupuis ur, ki Europa legelső színháziban mutatá már e' rendkívüli testi erejét, 's a' legfőbb akademiák által az emberi erőnek példányaul tüzetett ki, nyomtatott hirdetésében fölszólít mindenkit, ki erejében bizik, a' vele mérkőzésre ('s ezt a' régi szittya-vérü magyar hazában!) Neki sem tarthat, ugymond, sérelemtül, és ha az általa meghatározott föltételek mellett valaki őt hanyatt földre teríti, kész annak ezer pengő frtot jutalmul fizetni. A' meghívás semmi kivételt nem szenved 's ha csakugyan még egy második Herkulesz akadna olyan, ki őt a' küzdésben meggyőzni képes lenne, az ezer pengő frton kívül még 400 pengő frt fizetésre kötelezte magát a' szegények tárába. Méltó valóban, hogy mindenkitől láttassék e' Herkules-pár.

FRANCZIAORSZÁG.

Majus 11én az aprilisi vádlottak védelmezői gyűlést tartván, elhatározták, hogy e' vádlottak 's családjaik szükségeire 20,000 frankot adakozzanak, minthogy, így szólnak az aláírók végül, a' pairkamara előtt megkezdett harcz a' vádlottak fogságát és családjaik szükségait nagyon meghosszabbíthatja. — A' 20ik osztályból ismét mintegy 500 nemzeti ör irt alá ellenmondást a' pairszék előtt lefolyó pörbeni szolgálat ellen. A' National is közöl hasonló ellenmondást a' 11ik osztályból több nemzeti örtül, vezérök Marchard kapitány. — A' pairkamara ülésében majus 12én Montebello hg indítványt tön az iránt, hogy a' Tribune szerkesztője, vagy ha az aláírások hitelesek, a' politikai vádlottak 91.önválasztásukbeli védelmezőjik, a' pairszék korláti elé idéztessenek azon czikkelyökért mint sértőkért, mellyet a' vádlottak ügyében a' pairszék ellen közre bocsátottak. 'S minthogy ezen aláírók közt a' követházi tagok közül is többen vannak, a' pairkamara elnökétől a' követház elnökéhez már elküldetett a' megkeresés, a' mellyben engedelmet kér a' követháztól a' pairkamara, hogy néhány tagjait maga elé idézhesse. A' vita a' követházban eziránt majus 15re tüzetett.

A' követházban maj. 9én a' tengerügyi minster törvényjavaslatot adabé a' gyarmatok törvénykezése módosítása iránt. Továbbá, miután több kérelemen végigment a' kamara, azon javaslatot vevé vita alá, hogy Laurence és Sebastiani urak mint követek új választás alá vétessenek. E'

javaslatot a' kamara, a' kül ügyek ministere ellenvetései daczára is, mind a' kettőre nézve elfogadta. — A' j. de Paris maj. 10ról jelenti, hogy a' szajnai megyeispáni tanács a' párisi nemzeti örség 5dik osztálya kapitányát hivatalától felfüggesztette, mert saját névvel aláirt ellenmondást tett közzé a' nemzeti örség szolgálatát illető napi-parancs ellen a' pairszék előtt lefolyó pörben. E' tanács még más nyolcz tisztört is felfüggesztett ugyanazon osztályból, kik magukat a' hirlapokban ugyanazon ellenmondás aláírójinak ismerték el. 25ten azon 29 vádlott közül, kik majus 9én a' vádfelolvasáson jelenvoltnak a' pairszék előtt, nyilatkozást irtak alá, mellyben azt mondják, hogy a' vádfelolvasáson csak azért jelentek meg, mert minden lármától, 's ahoz hasonlótl lelkökbül irtóznak, de azért a' majus 7én kihirdetett ellenmondásuktól el nem állanak, sőt azt minden következeiseiben fen akarják tartani. Ehez képest egyszersmind nyilatkoztatják, hogy ök hijányos védelmezést elfogadni nem fognak, 's a' szóbeli viták alatt a' vádlottakat ótalmazó rendelkezésekben a' törvények sarkalatos sérelmét jelenlétükkel helyben hagyni 's javalni nem fogják. 'S így már most, mivel Lagrange a' nélkül is ellenmondott, csak három vádlott kész a' pört ellenmondás nélkül kiállani. A' Journal du Commerce szerint a' követház ellenző tagjai közül többen, arra határozzák magukat, hogy közbenszólást intézendenek a' ministerekhez azon végzéseik iránt, mellyeket a' pairszék a' vádlottak ellen e' napokban hozott, 's mellyekre a' revolutioi korszak legszomorubbideje nyujt hason példát. Többpárisi lap a' pairszék mostani viseletéhez a' politikai vádlottak ellen mellékdarabul több töredéket hoz fel Thiers revolutioi történeteiből, mellyben leiratik Danzon, Camille, Desmoulins, Herault de Séchelles 's több moderantista pöre. Ök is kizárattak, a' törvényszék-előtti beszédeik végett a' vitázatból. — Hozzá van adva nem csak a' halálos ítélet a' vádlottak ellen, hanem egyszersmind az egy évvel későbbben ugyanazon helyen végrehajtott halálos ítélet is vádlójik ellen. Ez nem vigasztaló példázgatás Persilre 's a' többi vádlóra nézve. — A' Tribune, republicanus lap, nem győzvén a' töménytelen bírság-fizetést, utolsó elkoboztatása óta megszűnt. Ugyanis 1831 jan. 17ke óta, midön legelőször foglalták le, mostani utolsó elkoboztatásáig 167,630 frank bírságra, és külön kiadóji összesen negyvenkilencz évnyi fogságra ítéltettek, mi a' francia journalistikára nézve nem örvendeztető példa.

Azon irománynak, melly által Montebello hg maj. 12 megsértettnek állítá a' pairkamarát, 's mellynek aláírójit a' pairkamara korláti elé kíváná idéztetni, lényeges tartalma következő: „Az aprilisi vádlot-

takhoz. Polgárok! Hogy méltóknak mutatkozzunk azon bizodalomra, melyet irántunk azon nap óta bizonyítottatok, mellyen ama' becsületben részesítettetek, hogy mellettetek foglaljunk helyet a' pairszék padjain, válaszolni sietünk azon levélre, melyet tegnap bocsátottatok hozzánk. Igen jól elértjük mi, hogy az elhagyatás 's elkülönzés azon állapotjában, mellybe titeket közös ellenségink tesznek, 's azon pillantásban, midőn ugyanazok az erőszak 's ijesztés készülteivel foglalatosak, hozzánk járultok, nem erősülést keresve lélekisméretünkben, mert abban ti soha nem szükkölködtek, hanem hogy tőlünk, kik testvéritek vagyunk, megtudjátok: méltó e viseletetek mindenben a' republicanus párthoz, mellynek ti legnagyobb lelkű's legrettenhetlenebb védei vagytok. Lélekisméreti kötelesség tehát reánk nézve, — 's mi büszke megelégyüléssel teljesítjük ezt, — azt nyilvánítanunk a' világ színe előtt, hogy ti ama' szent ügyhöz mellynek szenteltétek szabadságtokat, életeteket, méltóknak mutatkoztatok 's hogy nemesül megfeleltetek minden szabad férfi várakozásainak.

Gátolnak benneteket a' magatok 's védelmezőitek közti közlekedésben 's ti bár többen de összesen lélekisméretetek sugalmából ugy cselekedtetek mint egy férjfi; megtagadták tőletek a' védelmezőket, ti megtagadtátok a' birákat; nőiteket, gyermekiteket, barátitokat eltávolították tőletek, 's munkás erőtök csak a' magányban nőtt; bayonetteket szegzének melleitekre, 's még azok hegyei előtt is edződének melleitek. Meg akarák a' védelmezést csonkítani, 's ti nem akartatok védelmeztetni. Gyalázatos szózáttal akartak benneteket az ország színe előtt elvadásni, 's ti harsány büszke szózáttal vádoltátok be vádlóitokat. Erőszakkal hurczoltak el benneteket biráitok elől, 's ti eimenet is szólástok férfias ereje által reszketésbe hoztátok biráitokat székeiken. Szóval: ez alkalommal, valamint mindig, timagatokat feleltétek el, hogy csak az örök igazság elveire emlékezhessetek, mellyeknek diadalt szerzeni vagytok meghíva. „Tisztelet nektek!“ Mi minket illet, mi ezentulis buzgunk kötelességünket teljesíteni 's irántatok mind végig buzgalmunk, tapasztalásunk 's mély vonzalmink hü segélyével lenni, 's ezek végett együtt maradai nyilatkoztunk. A' legélelnebb érdekekkel, a' legtestvéribb feszüléssel kísérjük a' vitázatot, mellyekben, sajnáljuk, hogy tettelegesb részt most nem vehetünk. Mi készek vagyunk ama' becsülethelyre kiállani, mellyet ti kimutattatok nekünk, mihelyt pártunkra nézve méltósággal, rátok nézve pedig haszonnal tehetünk: azaz mihelyt az lesz a' védelmezés, a' minek lennie kell: t. i. teljes és szabad; 's minden esetre meg nem szünendünk biráitok végzéseit fölött foly-

vást, tetteleges és hathatós ellenőrségét üzni. — Azon zaklató rendszer, mellyet a' király emberei javasoltak, 's a' pairkamara elfogadott, eddig csak némisszégyenkedő tartózkodással mutatkozott; 's most mindenszem előtt kitérult azon baromi (bruttal) erőszak alkalmazása által, mellyel a' pairszék korláti elől oly hatalommal kihurczoltak benneteket. Azon kezdették, hogy a' védelmezőket kizárják, most titeket magatokat is kizárnak; előbb ki akarának benneteket hallgatni tanácsadóitok távollétében, most pedig el is akarnak itélni saját távolléteketben. Am tegyék! de így ez nem igazságszolgáltatás, hanem polgárháboru, melly a' béke közepett üzetik magában a' törvények szenthelyében. Átalkodjatok meg polgárok! büszkéknak, hatatosaknak; ti vagytok a' köz-jog védelmezőji; a' mit ti akartok, azt akarja Franciaország; akarja minden nagylelkű párt 's nézet; soha Franciaország birákat nem fog ott látni, hol védelmezők nincsenek. A' pairszék azon ponton, mellyre a' dolgok jutának, kétségen tul tovább is e' szerencsétlen ösvényen fog haladni, mellyen a' hatalom hurczolja őt, 's miután azon lehetlenségbe juttatt benneteket, hogy védelmezzétek magatokat, lesz annyi szomorú bátorsága is, hogy el is itéljen benneteket. Nemes elszánással fogjátok ti ez új gázságot is eltűrni, melly annyi sok máshoz torlasztatik. A' biró gyalázatosága (infamie) diccsősége a' vádlottnak, mert minden időben 's minden országban kortársaik gyűlölségét 's az utóvilág átkát vonák azok magukra, kik közel vagy távol a' vad törvény-szolgáltatás cselekvéseihöz állottak.“ — Következik a' 91. aláírás. Ezek közt olvashatni: Armand, Carrel, Blanqui, Carnot, Raspail, Anthony Thouret, Vignerte, abbé Lamennais, Voyer d' Argenson volt követ, Audry de Puyravean követ, Etienne Arago, bátyja a' követnek, Gervais, Thibeau deau, a' National szerkesztője, Cormenin követ 's a' t. — de egy strassburgi ügyvéd sem a' biztosságból. Öst. Beob.

A' pairszék ülése maj. 12kén, melly már 5dik vala, délután 3 órára volt kitüzve 's mivel az a' meghatározott időben meg nem jelent 's a' késés okát a' karzatokon nem tudták, nyugtalanokodni kezdé a' közönség. 3 órakor bévezettetének a' vádlottak; mindössze 27en. Nincsenek most hatósági örök által különválasztva. 3 ügyvéd van jelen. Azonban csak hamar helyet foglalnak a' rendörök a' vádlottak között. $\frac{1}{4}$ kor 4re belép a' pairszék. A' több mint 90 éves Barbés-Marbois gróf Decazes és Praslin hgekre támaszkodik. A' névfelszólításkor a' titoknok Noailles hg és Thalhouet neveiken általugrik. A' főügyész jelenti, hogy Giraud vádlott önkényleg

foglyul jelenté magát 's kívánna a' vitázatban részt venni. Az elnök kérdésére megmondja nevét, 's lakhelyét (Lyon) 20 esztendő. Bertholat vádlott: Elnök ur, én ezelőtt két nappal állottam elő fogolyképen, hogy részt vegyek a' vitázatban, de mivel védelmezőt nem engednek, kívánom, hogy szabad legyen elmennem. Elnök: Üljön le, Önnek nincs szava. Bertholat: Én ellenmondok, én nem akarok itt védelmező nélkül maradni. A' vádlott föl is kel a' padról, 's el akar távozni. A' titoknok elkezd a' vádfelolvasást, de Bertholat szüntelen félbenszakasztja. A' főügyész: A' vádlott viselete annál szembetűnőbb, mivel önkényleg állott elő, 's tegnap kereken kívánta, hogy részt vegyen a' vitázatban. Minthogy azonban a' rendet háborítja, eligazíttatását kívánom. Bertholat: Igaz, én a' vitázatban részt akartam venni, de föltettem, hogy védelmezőm jelen leend. Az elnök Bertholatot kiviteti. Giraud vádlott jelenti, hogy ő testvérét választá védelmezőül. E' kívánsága megadatik. Egy másik vádlott is Bertholat példáját akarja követni, de a' többi által lecsilapítatik, 's a' vádfelolvasás szakadatlanul tartván 5 óraig, a' 150ig lapig (a' vádiromány 528 lapnyi), az ülés eloszoltatik. —

SPANYOLORSZÁG.

Madridbul maj. 7kérül költ levelek a' spanyol ministerség részéni változását jelentik. Egyik ezek közül (a' Messengerben) így szól: Tegnap este a' tanácsban Martinez de la Rosa és gr. Toreno közt kemény politikai szóváltás támadt; ez utóbbi, mint állítják, békítő javaslatokat tön a' háborui ügyben, amaz pedig egyenesen azok ellen nyilatkozott. E' vélemény-meghasonlást Martinez ur lemondása követte. Amarillas 's a' reg. királyné Toreno javaslata mellett vannak, 's Cordova véleményével, ki mint alkudozó jöve Madridba a' táborbul, teljesen egyértelműek. Rebesgetés szerint a' kormány változása ez lenne: Toreno financzminister kormányi elnök, Perez de Castro (most követ Lissabonban) külügyi és d. Cano Manuel igazság-minister. A' többi megmarad. Az új kabinet folytatni fogja a' békítő alkudozást. — E' minister-változást megelőző körülményeket némileg megfejtí egy korábbi (maj. 6ki) levél szinte Madridból. A' levél így hangzik: „Az alatt, mig mi a' hadbul érkező további híreket feszült figyelemmel várjuk, egyszerre maj. 3ikán magát Cordovát látjuk a' fővárosban. — Megjelenté után itt a' kormány azonnal tanácsba ült, mellyrül a' nép közt azóta a' legtar-kább vélemények keringenek. — Én a' mennyire a' dologrul tisztába jöhettém, a' viszonyok nehezéő állását így vettem ki: Lord Elliot ha nem sokat végzett is lényegesen, küldetése célját azon-

ban főkéletesen elérte, kinyomozta t. i. a' két párt valódi állását, szellemi erejét 's terjedelmét; látta a' carlosiak növekedő hatalmát 's tanuja volt a' krisztinaiak sülyedő erejének. Valdes maga megvallá a' lordnak, hogy helyzete az ujabban kifejlett nehezítő körülmények miatt igen bajos. A' lordnak april 30kán történt visszautazta után, Valdes hihetőleg az angol biztossal történt értekezése következésében, gen. Cordovát Madridba küldé, előterjeszteni a' kormánynak, hogy külföldi segedelem nélkül a' háborut végezni teljes lehetetlen. A' ministerek erre írásbeli nyilatkozást kívántak Valdestül. Ámbár legnagyobb titkolódzással folytaták ez értekezést, lehetetlen volt még is egészen meggátolni, hogy valami belőle köz beszédre ne szivárogjon, mert maj. 4kén a' proc. kamarában Isturiz ur már kérdést intézett a' jelen volt financzministerhez: valljon nem jött e közbe a' kormánynál olly viszony, melly miatt a' tavaly (oct. 27kén) elfogadott „d. Carlos és családja elleni kizáró“ törvényt megmásítani kellene? Toreno kijelenté: „hogy e' kérdésre felelnie a' kormány részéről fölhatalmazva nincs, egyébiránt mint személyes meggyőződését mondja ki, hogy az említett törvényt a' cortes megegyezése nélkül a' kormány semmi esetre nem módosíthatja, de még mindeddig nem is kívánta módosítani. Ugyanigy áll az idegen beavatkozás kérdése is; a' kormány még ezt sem vevé elhatározó tanácskozás alá“. — Mindezen nyilatkozás mellett köz hiedelem a' népnél, hogy a' kormány elhatározó lépéseket teszen a' külső beavatkozás mellett. Errenézve most már, miután l. Elliot személyes tanuja volt a' pártfelek terjedelmének, két fontos kérdés támad: megegyezik e t. i. Anglia, hogy Franciaország fegyveresen beavatkozzék? 's ha ez így történik, mit mondanak majd azon hatalmak, mellynek még a' királyné országlását mindeddig el nem ismérték? Az első kérdés fontossága arra bírja spanyol kormányt, hogy illető követei által az angol udvar szándékát előre kitapogassa, 's aztán határozza el a' kérelmet Franciaország beavatkozása iránt; a' másik kérdést hihetőleg a' francia és angol udvar belátására bizandja. Cordova mióta megjött, folyvást e' két udvar követeivel értekezik. Azonban ezen ügy, kétségtelen meghasonlást okozand a' ministerek közt, mert Martinez, mint már többször jelenté, minden külső avatkozásnak elszánt ellenzője. A' dolog kevés nap mulva kifejlik, 's Martinez alkalmasint ministerségéről lemond. — Mennyiben valósult meg a' levelező véleménye, igazolják a' Madridbul maj. Sárul jött tudósítások, mellyek szerint Martinez, mint följobb említettük, a' ministerségbül csakugyan kilépett 's helyét Toreno foglalá el. A' külügyek új ministere Percz

de Ca
positio
rendi
don C
lépte
a' min
a' kir
dig a'
nélkül
hitelt
ság a'
fog te
elműs
la Ros
lyegez
előmoz
zasság
zést e
piroso
velező
malac
zasság
ban i
vezér
séges
tassan
la Ro
zasság
kább
de a'
podás
's ott
Quesa
vet is
re ör
Portu
tugali
tábor
nék, a'
E' fig

jus 3
tatóla
gálat
egyhá
gosan
múlt,
gások
's min
lanság
vegyü
nyave
tarta
lendit
earius

de Castro, 's Galiano ur, a' proc. kamarai oppositio feje, hihetőleg az igazsági hivatalt nyereendi el. Egy más tudósító ez utóbbi hivatalra don Cano Manuelt emliti jelöltnek. Martinez kilépte okául közösen azt állítják, hogy Torenó a' ministeri tanácsban békítő lépéseket javasolt a' királyné és d. Carlos között, Martinez pedig a' javaslatnak ellenszegült, de minden siker nélkül, kész lön tehát inkább kilépni. Legtöbb hitelt nyer azon hir, hogy a' kibékülés házasság által eszközöltetnék. Sok előtt különösnek fog tetszeni, hogy gróf Torenó, kinek szabadelműsége olly magasztalva híresztelteték, 's ki la Rosához képest hatalmasnak 's erősnek bélyegezteték, tesz lépéseket d. Carlos érdekei előmozdításában. Mások kivált a' börszen, a' házassági javaslat helyett, csupán békülő egyezést emlegetnek. E' hírekre a' spanyol statuspapirosok becse folyvást növekszik. Egy más levelező következő okát adja e' történetnek: Zumalacarreguy gróf Torenónak egyezésről irt házassági javaslat által, mire Torenó a' tanácsban indítványba hozá, hogy vagy az ellenségi vezér javaslata fogadtassék el, vagy a' szövetséges hatalmak fegyveres beavatkozásra szólíttassanak föl. A' ministerek meghasonlottak, 's la Rosa ki mind az avatkozásnak, mind a' házasság általi egyezésnek elszánt ellenese, inkább kilépett; Torenó megnyeré az elnökséget, de a' mondott javaslatok iránt még nincs állapodás. A' királyné majus 4kén Aranjuezbe ment, 's ott szándékozik maradni egész octoberig. — Quesada, az udvarnak, mellyet a' francia követ is elkísért, biztosb tartózkodása miatt, előre őrkatonasággal vette körül a' vidékséget. — Portugáliából jött közlemények szerint, a' portugáli kormány a' spanyol határszélhez figyelő tábornok küldött, melly készen legyen, ha kívántatnék, akármelly pillanatban a' spanyol földre beütni. E' figyelő tábornok vicomte Reguenzo vezérli. —

BELGIUM.

A' Gasselti Nouvelliste jelenti, hogy ott majus 3án a' nyilvános isteni tisztelet botránkozottól háborított meg. Ugyan is az isteniszolgálat elején a' hasselti őrségből három tiszt az egyház közepére állott 's nem szünt meg hangosan beszélni és nevetni. Egyik még tovább veteült, 's a' főoltárhoz állott; hol mindenféle fintorgásokat csinált, azután végig ment az egyházon, 's minden asszonyoságot meglökött. E' rakoncátlanságokkal meg nem elégülvén, a' papok közé vegyült, kik a' bucsujárás elején mentek, 's hányavetileg lépdelt egyike mellett, ki épen könyvet tartá kezében, 's neveltséges fitymákkal 's taglendítésekkel szegzé szeméit a' könyvbe. A' vicarius hijában iparkodék méltóságát föntartani;

a' bucsut 's az egész újatatoskodást félben kelle szakasztani. Az egyházból kiment tisztet a' csürhe gyermekek 's kósza ficzkók üzöbe vették, úgy hogy egy vendégházba volt kénytelen meglapulni, hol letartóztatták. E' történet a' várost nagy izgásba hozta; számos csoport támadt, különösen a' fogház előtt; a' rendőrség talpon vala, szükség esetén előállandó. Azonban nem sokára új rendtelenségek fordultak elő némi temetéskor. T. i. több altiszt, ki egy csapszékben vala együtt, halottas-kocsit láta több pap és tisztos polgárság kíséretében elvonulni maga előtt, 's azonnal hangos kiáltásokra fakadt, 's garázda zajt ütött, a' halottkísérők annyira fölbosszankodtak, hogy közülök többen a' csapszékre rohantak, hol a' katonák valának 's a' szoba ajtaját betörvén már már vérengző verekedést valának kezdendők, ha a' rendőrség jókor meg nem érkezik 's a' verekedőket szét nem választja, kik közül csak néhány kapott könnyű sebet. A' helyőrnagy is megjelent a' háborítókat elfogatni. Mind a' polgári mind a' katonai rendőrség buzgalommal és okossággal teljesen minden zavart meg tudott gátolni, melly az eltakarítás után támadhatott volna, minthogy az ingerültség igen közös volt. Öst. Beob.

A' Moniteur belge előadja a' brüsseli vasut majus 5én leendő megnyitása előrajzát. A' megnyitás álguk durrogása alatt történik meg. A' három gőzkocsi összesen 30 más kocsit húzand maga után, mellyek közül kilenczet a' tartományok zászlójjal és czimereivel fognak föl-ékesíteni. Mindenik osztálynál hangászkar val, 's azon személyek, kik az utat tenni fogják, mindnyájan még különösen lesznek rá hivatalosak. Elindulás előtt Brüsszelben az első mérföldmutató alapköve fog letétni. Estve tüzjáték leend. Egyszersmind emlékpénz fog veretni, melly a' nap emlékezetét föntartsa. —

NÉMETORSZÁG.

Az allg. Zeit. Münchenből maj. 16ról estve 5 óraker következőt közöl: „Városunk egy óra előtt egy rettentő durranat által szörnyű rémlésbe jött. A' nyugotra, mintegy félóránnyira fekvő löportorony valamennyi kész gránáttal, bombával, Congreve-rakétával, 's mintegy 300 hordó löporral a' légbe röpült. A' házak a' város leg-távolabb részeiben is megrendültek, a' szobák porral töltek el, 's a' légnyomása nem csak az ablakokat tördelébe, összevezűzött darabjait a' szobák legszélső zugába csapván, sértve mindenkit, a' kit útban találtak, hanem sok házban az ablakrámakat is összerombolá, az ajtókat záraik és sarkaikból kiszaggatá, az utcákon pedig több embert földre sujtott. — E' szerencsétlenség helye első pillanatban kitörő vulkán-tölcsérhez (craterhez) hasonlított; a' felzuhanó lángokban 's por-

ellegben kö-, gerenda-, 's bútortöredéki valának szemlélhetők az izre darabra roncsolt épületeknek, mellyek messze a' mezőre sodortattak. Nem sokára sűrű-fehérsárga füstfelleg támadt a' vészhely fölött, mellyet a' szél a' város felé hajtott, míg az egyes gránátok és bombák patogása még néhány pillantatig tartott. Ezután e' környéken mély csend. Alig volt a' kilobbanásnak vége, midőn az arra vezető utcák eltöltek sűrűntóduló embercsoportokkal, kiket az ijedség 's kandiság a' vész helyére vont látni a' szörnyű esemény hatását. Az uton mindenütt ugyanazon pusztítás volt a' házakon látható, a' városon túl messze szétszórt kövek, kormos gerenda-darabok, golyókkal, felpattant löpör-burkokkal (kapsel) ruha- 's még füstölgő butorokkal, 's a' mi leg-síralmasb látvány! azon szerencsétlenek elszaggatott tetemeivel, kik a' fellobbanáskor a' portárban dolgoztak. A' sajnálkozó sokaság e' szétroncsolt tagokat rakásra hordá. Hat emberre találtak így. Egy hetedik legény, kit a' fő pattantyús a' tárból valahova kiküldött, ez által menekedett meg a' rettenetes haláltól. Vallomása szerint sehol legkisebb tűz nyoma nem volt. Szinte az allg. Zeit. maj. 17ről azt jelenti, hogy a' fellobbanást némi közlegény okozta. T. i. a' vész által összezuzottak közt, bizonyos Schmitt Szaniszló tarisznyájában következő tartalmu levelet találtak, mellyet az parancsnokához intézett: „A' már régóta szenvedett méltatlan bánás az első sorálgyutelep (Linien-Batterie) altisztei részéről, azután további létemről aggodásom, mellyet katonaságomban veszélyben láték forgani, arra határozottnak, hogy erőszakosan végezzem életemet, és pedig az által, hogy a' löportornyot röptsem a' légbe. Bár el-sülne szándékom! 's bár e' történet az illető hatóságoknak intésül szolgálna, hogy oly emberekkel, kik műveltségöknél fogva jobb bánásmódot érdemlenek, úgy ne bánjanak, millyenben én részesültem szerencsétlenül, különben könnyen még nagyobb 's nem csak anyagi tekintetben sajnálható szerencsétlenség fog támadhatni. Schmitt Szaniszló.“ — E' dolog összefüggéséből már annyit kitudtak, hogy ő a' fellobbanás napján a' portárba kiharancsolva nem volt, hanem egyik pajtását, ki oda vala rendelve, kis ajándék által arra birta, hogy cseréljen vele szolgálatot, 's így jutott oda. Egy másik pattantyús, kit az altiszt a' városba küldé a' fellobbanás előtt, azt vallá, hogy Schmitt rövid idővel az esetelőt egy korsó víz mellett gondolkodólag ült az őrszobában, 's a' káplár által több izben felszólították: menne dolgára, őt magát pedig azzal ügyekezett tartóztatni: várakoznék még egy keveset 's majd nem sokára mindnyájan együtt mennének. Azon katona, ki elment, eltávozta előtt panaszkodott

a' tár fölgyázója előtt, hogy félelmes aggodás bántja; de a' felgyázó, félelmén mosolygva egy levelet adott neki kézhezszolgáltatás végett. A' nem sokára következett durranás uton érte őt, földre sujtotta, de meg nem sértette. Igen valószínű, hogy Schmitt a' felgyújtást kénes (kénköves) fácskával eszközlé, melly egyszerű dörzsölés által azonnal meggyulad. A' látvány borzasztósága más nap még szembetünőbb volt. A' fellobbanás hatása nem csak a' bel 's külvároson terjedt végig, hanem a' szomszéd falukba is eljutott. 'S lett volna még egyszer annyi por a' tárbán, 's feküdnék München olly nemű földön, melly a' rázást könnyebben vala terjeszteni képes, a' város egy része minden bizonynal halomba rogyva 's lakosai düledékei alatt hevernének. A' rendítéstől majd egy mérföldnyi körben szenvedtek az ablakok. A' fellobbant por mennyiségét né-mellyek 100, mások 200 mázsára teszik. Szem-betünő volt a' jelenet alatt a' légnyomási hatás embereken 's épületeken. Némelley ember lesujtatott, vagy megrázott, (egy kőműves legény az állásról sodortatott le) másoknak pedig kisebb távolságban sem történt semmi bajok. Több házban az első, másokban a' felső emeleti ablakok sérültek meg különösen. Néhol csak néhány sértetett meg ugyanazon irányban, 's az összezuzott üvegen berohant léglökés olly erős vala, hogy az ajtókat is felfeszítette, a' szemközt álló ablakokat is kitolta. E' jelenetekből úgy látszik, hogy a' légnyomása mintegy egyes sugárookban de hengerleg (cylinderförmig) hat. Így magyarázhatni meg: mikép munkálhattak az illy nagy sebességgel nyomuló levegő-sugarak vagy hengerek dulólag magasb tárgyakra is, például mikép dobhattak le a' Boldogasszony egyháza födeléről egy nagy tetőlapot. Bizonyos továbbá, hogy a' fellobbanás egyszerűs mind földrengésképen is hatott. Több házban, különösen a' fensőbb emeletekben ingottak a' butorok, földre omlottak az emberek, másutt a' menyezetek hullottak le, vagy a' kályhák dőltekbe 's legtöbb szoba porral telt el, annak bizonyosságaul, hogy az eresztekek ingadoztak. Néhol hasadékok is mutatkoztak. Egyedül az udvari laktanyában (kaszárnyában) 1140 ablaktábla zúzatott össze.

Pénzkelet:		A' gabona pesti piacti ára majus 26dik 1835:			
Bécs majus 23ikán középár pengő pénzben		pozson. mérő váltó garas	leg-jobb	közép-szerű	csokély
Status 5 pC. kötel.	102 $\frac{3}{4}$	Tisztabuza	—	120	113 $\frac{1}{2}$
„ 4 pC.	98 $\frac{1}{2}$	Kétszereas	—	—	—
1820 ^{ki} statusköles.	213 $\frac{1}{2}$	Boza	100	96 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$
1821 ^{ki} „ „	141 $\frac{3}{4}$	Árpa	96 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$	—
1834 ^{ki} „ „	594 $\frac{3}{4}$	Zab	66 $\frac{1}{2}$	63 $\frac{1}{2}$	60
Kam 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	134	Köles	—	—	—
Bankrészvény	1343 $\frac{1}{2}$	Köleskása	—	—	—
Cs. arany pCt. agio	—	Kukoricza	105 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	100